

A Parlament ülészakájának második napján

(Folytatás az 1. oldalról.)

felsorolásával illusztrálta a magyar gazdaság helyzetét a nemzetközi rangsorolásban. A számok azt jelzik, hogy a fejlődés élvonalától való elmaradásunk az elmúlt években növekedett. A nemzetközi piacokon leértékelték a magyar termékek, túl sok olyan munkahelyet is fenntartunk, amelyek nem szükségesek a hatékony termelés bővüléséhez, a vezetői munkában háttérbe szorult az ellenőrzés, a számonkérés, a felelősségvállalás. Ezért nagyon fontos feladata a kormánynak, hogy ígéreteit, elhatározásait következetesen véghezvigye, és ezzel újabb erkölcsi tőkét kovácsoljon a soron következő feladatok megoldásához.

Nem szabad megismételni azokat a hibákat sem, amelyeket az elmúlt években a fejlesztésekben elkövettek.

Kulcsár Sándor (Komárom m., 1. vk.), a Szakszervezetek Komárom Megyei Tanácsának vezető titkára arról számolt be, hogy a választópolgárok és a megyei szakszervezeti tagsága körében a kormányzat eddigi lépései, törekvései — a korábban szélésebb konzultáció, a társadalmi jelzésekre történő reagálás, a rugalmasság és az önkritika erősödése — kedvező fogadtatásra találtak.

A képviselő több javaslatot tett. Megfontolásra ajánlotta: a legalacsonyabb munkabéreket úgy állapítsák meg, hogy azok szinkronban legyenek a létnímumnak megfelelő összeggel. Kérte, hogy az aktív keresettel nem rendelkező, önálló háztartásban élő 70 éven felülieket mentesítsék a televízió-előfizetési díj alól, s további segítség lenne számukra, ha az utazási kedvezmény mértékét is emelnék. Indítványozta, hogy a szociális foglalkoztatásokat ne adóztassák meg.

Kócsa Imre (Heves m., 3. vk.), az egri Finomszerelvénygyár vezérigazgatója kifejtette: a stabilizációs program sikeres végrehajtása nem engedi meg, hogy a feladatok végrehajtásakor megtűrjük a követkeletlenséget, azt, hogy parciális érdekeket népgazdasági érdekként tüntessenek fel. Kifejtette, hogy a stabilizáció, valamint a sikeres kibontakozás feltételeként a bizalom mielőbbi helyreállítására, megerősítésére van szükség, különösen a központi államigazgatási szervek és a gazdálkodó szervek, valamint az állami vezetés és az állampolgárok közötti kapcsolatban.

A többi között felhívta a figyelmet arra az ellentmondásra, hogy míg a kormány munkaprogramja célul tűzi ki a munkateltjesítéssel arányos bérezést a főmunkaidőben, addig az iparban jövőre központi bértömeg- és átlagbér-szabályozás bevezetését tervezik.

Morvay László (Budapest, 33. vk.), az Olajipari Fővállalkozó és Tervező Vállalat létesítmeny-főmérnöke a szerkezetátalakítási program végrehajtásával kapcsolatban rámutatott: az összességében helyesnek megfogalmazott célkitűzések pénzügyileg megalapozatlannak látszanak, nem érzékelhető az egyes célok eléréséhez szükséges anyagi fedezet. Ezért az ipar szerkezetváltási folyamatának elengedhetetlenül együtt kell járnia a pénzügyi rendszer törvényes megújításával.

Vida Kocsárd (Somogy m., 6. vk.), a Pannónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat balatoni igazgatóságának igazgatója az idegenforgalom gazdasági jelentőségét néhány, kevéssé ismert tényre emlékeztette felszólalásában, s ennek megfelelően, az ágazat fejlesztése mellett érvet mint mondotta, az ágazat bevételre lényegesen

magasabbak lehetnének, ha például több szálláshelyet kínálhatnának a vendégeknek.

A fogadókészség növelésének többféle módja lehet. Az egyik forrás a költségvetés, amelytől elsősorban nem pénztáratásokat várnak az idegenforgalmi vállalatok, hanem olyan közgazdasági feltételeket, amelyek lehetővé teszik a belső fejlesztést.

Végül javasolta a képviselő, hogy azokat az üdülőket, amelyeket az utóbbi 10-12 évben költségvetési pénzekből építettek különböző főhatóságok, minisztériumok és tanácsok, a konvertibilis devizabevételek növelése érdekében adják át hasznosításra az idegenforgalmi szervezeteknek.

Nagy László (Borsod-Abaúj-Zemplén m., 16. vk.) a krasznokvajdai Bátya Termelőszövetkezet elnöke szerint ahhoz, hogy a mezőgazdasági nagyüzemek a programban támogatott magasabb követelményeknek megfeleljenek, nélkülözhetetlen a feltételek egyértelmű meghatározása. Szükséges az is, hogy a feladatok megoldásához az eddigi fogalmakat átértelmezzék és újakat is bevezessenek. Sürgetővé vált például, hogy újszerűen értelmezzék a termelőszövetkezeti demokrácia egyes elemeit, megteremtsek a tagsági jogok és kötelezettségek összhangját, a szövetkezeti jelleg erősítésével alakítsák ki az új szervezeti formákat. De szükség van a belső érdekelti rendszer korszerűsítésére is úgy, hogy előtérbe kerüljön az egyéni és a kiscsoportos kockázatvállalás, s fontossá válik a háztáji és a közös gazdaságok magasabb fokú, új alapokra helyezett együttműködésének fejlesztése.

Novák Lajos (Szabolcs-Szatmár m., 2. vk.), a Fém- és Villamosipari Vállalat nyíregyházi gyáregységének technológiai osztályvezetője kérdéssel kezdte felszólalását: mi a garancia arra, hogy a nagy elszántásról, elköteleződésről tanúsító munkaprogram megvalósul? A válaszal sem késlekedett: garancia csak egy létezik, ha minden magyar állampolgár jól elszámolja a fogalmakat: rend, felelősség, tisztesség, őszinteség, becsület; s ennek szellemében dolgozik a társadalmi élet minden területén, nagy elszántással és egyetemben.

A program következetes megvalósítása — utalt rá a továbbiakban a képviselő — elkerülhetetlen áldozatvállalással, esetenként a veszteséges termelőegység tevékenységének megszüntetésével is jár.

Koltai Imre (Pest m., 28. vk.), a váci Cement- és Mészmuvek vezérigazgatója a foglalkoztatáspolitikáról szólva hangsúlyozta: nem szabad alábecsülni azoknak a munkásoknak a számát, akiket a keresetszabályozás megszüntetése hátrányosan érint majd. Hozzátette: az egyén számára az átmeneti munkanélküliség is tragédia. Kétségtelen, hogy lesznek olyan fejlődő ágazatok, amelyek az ipar szerkezetátalakításával párhuzamosan munkaerőhöz jutnak — emelte ki, utalva arra, hogy például az egészségügy és az idegenforgalom egyaránt létszámgonddal küzd. Az átcsoportosítások következtében minden bizonyosan nő majd a munkahelyek becsülete, s erősödik a munkafegyelem, azonban azt is tudni kell, hogy mindez nem fog automatikusan bekövetkezni, ezekhez a kívánatos változásokhoz körültekintő szervezésre, hozzáértő vállalatvezetésre, és hatékony ösztönzésre is szükség van.

Juhász Ferenc (Budapest, 62. vk.), az Építőipari Gépesítő Vállalat pártbizottságának titkára a program meg-

valósításának legfontosabb feltételeként az emberi tényezőt említette. Annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy amennyiben az állampolgárok és a gazdálkodó szervezetek a programot valóban sajátjuknak tekintik, akkor — azzal azonosulva — cselekvően vesznek részt a végrehajtásában.

Gágyor Pál (Budapest, 13. vk.), az Ipari Informatikai Központ vezérigazgatója javasolta: a kormány vizsgálja felül az oktatáspolitikát, módosítsák az oktatási törvényt, oldják fel az állami oktatás monopóliumát, és adjanak lehetőséget az iparcsoportoknak, valamint más gazdasági és tudományos szervezeteknek, szakiskolák, főiskolák szervezésére. Az állam kizárólag csak a minősítés jogát tartsa fenn magának.

Simon Péter (Tolna m., 9. vk.), a Paksi Atomerőmű Vállalat üzemviteli igazgatója hangsúlyozta: az energetikai fejlesztéseket az elmúlt években sok kritika érte, számos közgazdász szerint ezek a beruházások túlzott mértékűek voltak, s egy részük a feldolgozó ipar rovására valósult meg. Mindent összevetve egy olyan álláspont alakult ki, hogy az ipari tárca az indokoltat meghaladóan fejlesztette az energetikát. A képviselő vitatkozott ezzel a véleménnyel, s kiemelte: az energetikai iparban végbement szerkezetváltásnak, az atomerőművi villamosenergia-termelés térnyerésének is köszönhető, hogy a hazai villamosenergia-rendszer üzembiztonsága nemzetközileg is elismerésre méltó. Ennek ellenére a jövőben a reális igények kielégítését kell célul tűzni, mert a beruházások ezen a téren rendkívül forrásigényesek.

Sziráki András (Szolnok m., 2. vk.), a Szolnoki Mezőgazdálkodási Vállalat vezérigazgatója elmondotta, hogy a vállalat gazdálkodásában az egyik legnagyobb gondot még mindig az okozza, hogy a támogatások szövevényes rendszerében nem megnyugtató a teljesítmények megbízható mérése. Az értékek eltorzulnak, a jeleket támogatást élvező gazdálkodók nem kényszerülnek a teljesítmények kibontakoztatására.

A képviselő a továbbiakban arról beszélt, hogy az állampolgárokat érdekli a

népgazdaság helyzete, mivel a terheket nekik kell vállalniuk. Ezért szükség van a folyamatos tájékoztatásra.

Puskás Sándor (Heves m., 2. vk.), az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vezérigazgató-helyettese a bevezetésben a gazdaságirányítás és a vállalatok viszonyáról szólva kifejtette: a reform, a tervleontásos módszer egyébként helyes elvetésével napjainkig sem teremtette meg az önmagával konzisztens érdekű közös mechanizmust, aminek következtében a terv és a vállalati gazdaság között megszűnt az érdemi kapcsolat. A szabályozás határozatait a vállalati gazdaság ellenében hozta. Így egyfajta szembemállás, mondhatni, bizalmi válság alakult ki a gazdálkodók részéről. Alapjaiban kell változtatni az irányítás és az irányítottak kapcsolatán. A kormány munkaprogramjában szerepel is a változtatás szándéka és iránya. Tisztán kell azonban azt is látni, hogy a reformot csak szavakban igenlők is fontos posztokat töltenek be.

Györfly László (Vas m., 7. vk.), az Ostffyasszonyfai Peltőfi Termelőszövetkezet elnöke javasolta, hogy ágazati szinten is mielőbb tekintsek át a konvertibilis import helyettesítésének lehetőségeit, a luxus cikkek kategóriájába tartozó áruk

behozatalát pedig szüntessék meg. Ugyancsak indítványozta annak megvizsgálását, hogy a több százezer nyaralót, az üdülőkörzetekben levő lakásokat, a személygépkocsi-parkot, valamint az egyéni kezben lévő termelési eszközöket és berendezéseket hogyan lehetne az eddignél jobban bevonni a nemzeti jövedelem termelésébe.

Kovács László (Pest m., 20. vk.), a Dunai Kőolajipari Vállalat műszakvezetője azokat az aggodalmakat, reményeket, áldozatvállalást és tenniakarást is kife-

jező megnyilvánulásokat tolmácsolta, amelyeket Pest megye legnagyobb vállalatánál, dolgozótársai körében tapasztalt.

Az aggodalmak részben a várható életszínvonal-csökkenés miatti félelemből fakadnak, de a választók jogosan észrevételezik azt is, hogy korábban is voltak jók mondott programjaink, mégis nehéz helyzetbe kerültünk. Ennek ellenére, a kormányprogram célkitűzéseit elfogadják, remélve, hogy végrehajtásuk jó alapot teremten a későbbi kibontakozási programhoz is.

Király Zoltán felszólalása

Az MTI tudósítása szerint Király Zoltán (Csongrád m., 5. vk.), az MTV szegedi stúdiójának szerkesztő-riportere több kérdést intézett a kormány elnökéhez a nagyberuházások, az állami apparátus, a politikai, társadalmi és tömegszervezetek számára adott állami dotáció felülvizsgálatára, a honvédelmi kiadások esetleges csökkentésére, s egy esetleges kényszerű adósságátütemezésre vonatkozóan.

A kormány munkaprogram-tervezetét értékelve a képviselő hangsúlyozta: nagy

figyelemmel és rokonszenvvel kísérte a kormány elnökének eddigi tevékenységét, munkamódszerét, nyíltságát és őszinteségét. Alapvetően egyetért a programban megfogalmazottakkal. Ennek indokaként említette, hogy a fő célkitűzések elfogadhatók, alkalmasak a nemzeti közmegegyezésre, s mozgósítanak a feladatok elvégzésére. Ugyancsak itt említette meg, hogy a kormány nem kerülte meg a felelősség kérdését. Bizakodásra ad okot az az akarat, hogy az elmúlt 15 év tudományos alapossgal fel kell tártani, elemezni szükséges.

Kétegyeinek is hangot adott, mint mondotta, a gazdasági folyamat nem lesz megvalósítható a politikai intézményrendszer reformja nélkül. Elengedhetetlennek nevezte a parlamenti, képviselői munka továbbfejlesztését, a most megindult megújulási folyamat továbbvitelét, a közéletünkben jelentős erőként jelenlévő konzervatívizmussal szembe fordított erőként.

A kollektív vezetés és az egyéni felelősség egymásra ható kapcsolatát boncolva a képviselő így fejezte be felszólalását:

— Szívesem szeretném most azt javasolnom, hogy a kormány elnökhelyetteseit és tagjait mentjük fel tisztükből, s Károly Károly alakítsa meg kormányát. Ha most ebben nincs is egyetértés, javasolom, hogy a következő választások után alakuló kormány eszerint szerveződjön — mondotta. Végeztül támogatásáról és megvalósításban való részvételi készségről biztosította a kormány munkaprogramját.

Mivel a kormány munkaprogramja feletti vitához hozzájárult több képviselő nem jelentkezett, az elnök Sárlos István a vitát bezárta.

A felszólalásokra Gröz Károly válaszolt.

Vita a programról

A Parlament folyosóján többször elhangzott az elmúlt két napban: „Ez egy másfajta ülés, ez egy másfajta vita.” A felszabadulás utáni törvényhozó tanácskozásokon még egyetlen egyszer sem fordult elő, hogy egyetlen programponthoz több mint 40 képviselő szóljon hozzá. Persze, azt még nem állíthatjuk, hogy valamennyiüknek fontos, elengedhetetlen mondanivalója volt. Akadtak még (szerencsére, arányukban csökkenő számban) „tiszteletkörök” is.

Fognak a tabu témák is. Szóba került — több képviselő beszédében is — például a fegyveres testületek gazdálkodása is. Egyetértettek a felszólalók abban, hogy a társadalmi pazarlás visszaszorítása közben ezeken a területeken is a kifizetések alapos elemzésére és ellenőrzésére van szükség. Szó volt arról is, hogy az egyes gazdasági ágazatok túlzott előtérbe tolása, a lobbizás nyilvánvaló károkat okozott a népgazdaságnak. Mezőgazdaság és ipar csak egymásra utaltan, presztízharc nélkül képes a rá váró feladatokat teljesíteni.

Egyik súlypontja volt a vitának a régi hibák feltárásának igénye, az elengedhetetlen tudományos, kellően objektív vizsgálat feltétel elvárása. S nem maradt el a mostani kormányprogram kritikája sem. (Vita volt az elnevezés körül is, de a dokumentumot még Kapolyi László ipari miniszter is ezzel a terminológiával jelölte.) Szirtesné Tomsits Erika képviselő például túlzottan költségvetéscentrikusnak érezte az elképzeléseket.

Ugyanő ellentmondásokról is említést tett: a családi pótlék reálértékének megőrzése már valószínűleg az első lépésben sem valósulhat meg, hiszen a tervezett emelés már a jövő év első napjaiban kevesebb lesz, mint az alapvető fogyasztási cikkek árnövekménye. Tamaskodott a végrehajthatóság garanciáival kapcsolatban Nyers Rezső is. Hasonló értelmű megjegyzése volt Király Zoltán szegedi képviselőnek is.

Érdekes volt megfigyelni a zsúfolásig megtelt karzat magatartását is. Az egyik megjegyzés nyomán felcattanó taps a közvélemény — vagy legalább annak egy szelete — érzései tükrözött. S egy-egy — nem egészen előrevívó — elképzelés elhangzását többször kísérte halk moraj. (Az erősebb „zöngés” az érdektelenséget, tartalmatlanságot jelezte.)

A felszólalók többsége úgy érezte: ez a program alkalmas lehet arra, hogy gazdaságunk talán utolsó visszakapaszkodási lehetőségének a kottája legyen.

Most, a szavazás után néhány órával pedig már egyre inkább az a kérdés, hogy a kormányprogram végrehajtásába is sikerülhet-e átvinni azt a felelősséget, ami a hosszú vitában megnyilvánult. Az ősi — nem túlzás a szó — történelmi ülészakától a program egyik legfontosabb eszközéről, az adórendszerrel folytatja a vitát. S ez a munka — minden valószínűség szerint — még szombaton is tart majd.

Böle István